

Annales

Instituti

Archaeologici

XII - 2016

Godišnjak

*Instituta za
arheologiju*

Nakladnik/Publisher

INSTITUT ZA ARHEOLOGIJU
INSTITUTE OF ARCHAEOLOGY

Adresa uredništva/Editor's office address

Institut za arheologiju/Institute of Archaeology
HR-10000 Zagreb, Ulica Ljudevita Gaja 32
Telefon/phone 385 (0) 1 6150250
fax 385 (0) 1 6055806
e-mail: iarh@iarh.hr
<http://www.iarh.hr>

Glavni i odgovorni urednik/Editor in chief

Marko Dizdar

Izvršne urednice/Desk editors

Asja Tonc
Marina Ugarković

Tehničke urednice/Technical editors

Asja Tonc
Marina Ugarković

Uredništvo/Editorial board

Katarina Botić, Siniša Krznar, Ivana Ožanić Roguljić, Ana Konestra, Andreja Kudelić, Asja Tonc,
Marina Ugarković

Izdavački savjet/Editorial committee

Vlasta Begović, Marko Dizdar, Dunja Glogović, Snježana Karavanić, Goranka Lipovac Vrkljan, Branka Migotti, Kornelija Michreiter, Ante Rendić Miočević, Tajana Sekelj Ivančan, Tihomila Težak Gregl, Željko Tomičić, Ante Uglešić

Prijevod na engleski/English translation

Una Krizmanić Ožegović

Lektura/Language editor

Boris Beck (hrvatski jezik/Croatian)
Una Krizmanić Ožegović (engleski jezik/English)

Dizajn/Design

REBER DESIGN

Korektura/Proofreaders

Asja Tonc
Marina Ugarković

Računalni slog/Layout

Hrvoje Jambrek

©Institute of archaeology, Zagreb 2016.

SADRŽAJ

Arheološka istraživanja

- 10** **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar
Gorana Kušić

Sotin – Srednje polje i Zmajevac, istraživanja višeslojnih nalazišta u Podunavlju 2015. godine

- 14** **Tomislav Hršak**
Tino Leleković
Marko Dizdar

Rezultati istraživanja nalazišta Batina – Sredno 2015. godine

- 19** **Marko Dizdar**
Daria Ložnjak Dizdar
Marina Sečkar

Zaštitna istraživanja nalazišta AN 3B Beli Manastir – Sedmitar na trasi autoceste A5 Beli Manastir – Svilaj

- 24** **Marko Dizdar**
Daria Ložnjak Dizdar
Marina Sečkar

Jagodnjak – Napuštene njive. Zaštitno istraživanje prapovijesnog i antičkog nalazišta na trasi autoceste Osijek – Beli Manastir

- 29** **Hrvoje Kalafatić**
Mateja Hulina

Zaštitno arheološko istraživanje lokaliteta AN7B Čeminac – Vakanjac na dionici autoceste A5 Beli Manastir – Osijek 2014. i 2015. godine

- 36** **Marko Dizdar**
Asja Tonc

Zaštitna istraživanja lokaliteta AN 2 Donji Miholjac – Vrancari

- 40** **Katarina Botić**

Zaštitna arheološka istraživanja nalazišta AN 3 Donji Miholjac – Mlaka/trafostanica na južnoj obilaznici grada Donjeg Miholjca 2015. godine

- 46** **Tatjana Tkalčec**

Prapovijesna, rimska i srednjovjekovna naselja na lokalitetu Donji Miholjac – Đanovci – zaštitna arheološka istraživanja u 2015. godini

- 59** **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar
Asja Tonc

Donji Miholjac – Panjik – zaštitno istraživanje naselja sopotske i badenske kulture u Podravini

CONTENTS

Archaeological Excavations

- 10** **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar
Gorana Kušić

Sotin – Srednje polje and Zmajevac, research of multilayered sites in the Danube region in 2015

- 14** **Tomislav Hršak**
Tino Leleković
Marko Dizdar

Research results from Batina – Sredno site in 2015

- 19** **Marko Dizdar**
Daria Ložnjak Dizdar
Marina Sečkar

Rescue excavation on the AN 3B Beli Manastir – Sedmitar site on the A5 Beli Manastir – Svilaj motorway route

- 24** **Marko Dizdar**
Daria Ložnjak Dizdar
Marina Sečkar

Jagodnjak – Napuštene njive (Abandoned fields). Rescue archaeology of the Prehistoric and Antique site on the Osijek – Beli Manastir motorway route

- 29** **Hrvoje Kalafatić**
Mateja Hulina

Rescue archaeological excavation at the AN7B Čeminac-Vakanjac site along the A5 Beli Manastir – Osijek motorway in 2014 and 2015

- 36** **Marko Dizdar**
Asja Tonc

Rescue excavations of the AN 2 Donji Miholjac – Vrancari site

- 40** **Katarina Botić**

Rescue excavations of the site AN 3 Donji Miholjac – Mlaka/trafostanica on Donji Miholjac southern beltway route in 2015

- 46** **Tatjana Tkalčec**

Prehistoric, Roman, Late Antique and medieval settlements at the Donji Miholjac – Đanovci site – rescue archaeological excavations in 2015

- 59** **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar
Asja Tonc

Donji Miholjac – Panjik – rescue research of a Sopot and Baden culture settlement in Podravina

- 63 Zorko Marković
Katarina Botić**
Podgorač, Ražište – rezultati arheoloških istraživanja 2015. godine
Podgorač, Ražište – results of the archaeological excavations in 2015
- 71 Kornelija Minichreiter**
Slavonski Brod – Galovo, arheološka istraživanja 2015. godine
Slavonski Brod, Galovo, archaeological research in 2015
- 77 Saša Kovačević**
Istraživanja infrastrukture prapovijesnih naselja lokaliteta Nova Bukovica – Sjenjak, sezona 2015.
Research into the infrastructure of Prehistoric settlements at the Nova Bukovica – Sjenjak site, season 2015
- 82 Marko Dizdar**
Rezultati istraživanja groblja latenske kulture Zvonimirovo – Veliko polje u 2015. godini
Research results of the La Tène culture cemetery at Zvonimirovo – Veliko polje in 2015
- 86 Jadranka Boljunčić**
Rezultati istraživanja arheoloških ljudskih ostataka sa srednjovjekovnoga groblja Zvonimirovo (sjeverna Hrvatska), u kontekstu koštanoga i CT dokaza o rijetkoj infratentorialnoj – mastoidnoj trepanaciji
Research results on archaeological human remains from medieval cemetery Zvonimirovo (northern Croatia), in the context of bone and CT evidence of a rare infratentorial – mastoid trepanation
- 93 Daria Ložnjak Dizdar
Marija Mihaljević
Mario Gavranović**
Dolina – Babine grede – istraživanje kasnobrončanodobnoga naselja u Posavini 2015. godine
Babine grede in Dolina – research of a Late Bronze Age settlement in Posavina in 2015
- 99 Tatjana Tkalčec**
Kasnosrednjovjekovni arheološki kompleks Grubišno Polje – Šuma Obrovi – probna arheološka istraživanja u 2015.
Late medieval complex at Grubišno Polje – Šuma Obrovi – initial archaeological excavations in 2015
- 113 Siniša Krznar**
Torčec – Cirkvišće, arheološka istraživanja srednjovjekovnog i ranonovovjekovnog groblja 2015. godine
Torčec – Cirkvišće, archaeological research of the medieval and early modern cemetery in 2015
- 117 Snježana Karavanić
Andreja Kudelić**
Kalnik – Igrišće – rezultati arheoloških iskopavanja u 2015. godini
Kalnik – Igrišće – results of archaeological excavations in 2015
- 122 Andreja Kudelić
Branko Mušič**
Kurilovec – Belinščica – rezultati geofizičkih istraživanja
Kurilovec – Belinščica – results of geophysical research
- 127 Tatjana Tkalčec**
Burg Vrbovec u Klenovcu Humskom – arheološko konzervatorski radovi na kuli u 2015.
Vrbovec Castle in Klenovec Humski, archaeological and conservation works on the keep in 2015

- 136 Asja Tonc
Mateja Hulina**
Preliminarni rezultati zaštitnih istraživanja na prostoru prezentacijskog platoa kod špilje Vrlovke
Preliminary results of rescue excavations in the area of presentation plateau near Vrlovka cave
- 139 Bartul Šiljeg
Ana Konestra
Gaetano Benčić**
Stancija Blek (Tar), kampanja 2015. g.: nastavak arheološko-konzervatorskih istraživanja i prezentacija rezultata široj javnosti
Stancija Blek (Tar), 2015: continuation of archaeological research and conservation activities, and presentation of results to the public
- 144 Goranka Lipovac Vrklijan
Ivan Valent
Ana Konestra
Ivana Ožanić Roguljić**
Antički proizvodni keramičarski kompleks u Crikvenici – zaključna istraživanja 2015. godine
Roman pottery production complex in Crikvenica – conclusive research in 2015
- 152 Ivan Radman-Livaja
Asja Tonc**
Rezultati probnih iskopavanja na Gradini Sv. Trojice 2015. godine
Results of trial excavations on Sveta Trojica Hillfort in 2015
- 155 Kristina Turkalj
Nera Šegvić
Emmanuel Botte
Audrey Bertrand**
Brač Novo Selo Bunje 2015.
Brač Novo Selo Bunje in 2015
- 160 Marina Ugarković
Ivančica Schrunk
Vlasta Begović
Marinko Petrić**
Rimska vila u uvali Soline na otoku Sveti Klement (Pakleni otoci, Hvar) – arheološka istraživanja 2015. godine
Roman villa in Soline Bay on the Island of St. Clement (Pakleni Islands, Hvar) – archaeological investigation in 2015
- 136 Asja Tonc
Mateja Hulina**
Preliminary results of rescue excavations in the area of presentation plateau near Vrlovka cave
- 139 Bartul Šiljeg
Ana Konestra
Gaetano Benčić**
Stancija Blek (Tar), 2015: continuation of archaeological research and conservation activities, and presentation of results to the public
- 144 Goranka Lipovac Vrklijan
Ivan Valent
Ana Konestra
Ivana Ožanić Roguljić**
Roman pottery production complex in Crikvenica – conclusive research in 2015
- 152 Ivan Radman-Livaja
Asja Tonc**
Results of trial excavations on Sveta Trojica Hillfort in 2015
- 155 Kristina Turkalj
Nera Šegvić
Emmanuel Botte
Audrey Bertrand**
Brač Novo Selo Bunje in 2015
- 160 Marina Ugarković
Ivančica Schrunk
Vlasta Begović
Marinko Petrić**
Roman villa in Soline Bay on the Island of St. Clement (Pakleni Islands, Hvar) – archaeological investigation in 2015

Terenski pregledi

167 **Marko Dizdar**
Hrvoje Vulić

Terenski pregled i probna iskopavanja na izgradnji istočne obilaznice Vinkovaca

170 **Hrvoje Kalafatić**
Bartul Šiljeg

Terenski pregled na prostoru općina Belišće, Marijanci i Donji Miholjac u 2015. godini

173 **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar

Terenski pregled i arheološki nadzor na izgradnji obilaznice Donjega Miholjca

176 **Zorko Marković**
Jasna Jurković

Rezultati terenskog pregleda područja Grada Našice (naselja Granice, Polubaše i Rozmajerovac) 2015. godine

185 **Zorko Marković**
Katarina Botić
Jasna Jurković

Rezultati terenskog pregleda općina Našice i Koška 2015. godine

192 **Andreja Kudelić**
Filomena Sirovica

Prikaz rezultata druge faze sustavnog terenskog pregleda gornje Podravine

196 **Goranka Lipovac Vrkljan**
Asja Tonc
Vedrana Glavaš
Ana Konestra
Željka Molak Župan

Rezultati terenskih pregleda na području podvelebitskog Primorja i neposrednog zaleđa

201 **Goranka Lipovac Vrkljan**
Ana Konestra
Irena Radić Rossi

Rezultati aktivnosti projekta „Arheološka topografija otoka Raba“ u 2015. g.: terenski pregledi, obrada arheološke građe, popularizacija znanosti

Field Surveys

167 **Marko Dizdar**
Hrvoje Vulić

Field survey and trial excavations during the construction of the Vinkovci beltway

170 **Hrvoje Kalafatić**
Bartul Šiljeg

Field survey on the territory of Belišće, Marijanci and Donji Miholjac municipalities in 2015

173 **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar

Field survey and archaeological supervision during the construction of the Donji Miholjac beltway

176 **Zorko Marković**
Jasna Jurković

Results of field survey in the City of Našice area (settlements Granice, Polubaše and Rozmajerovac) in 2015

185 **Zorko Marković**
Katarina Botić
Jasna Jurković

Results of a field survey of Našice and Koška municipalities in 2015

192 **Andreja Kudelić**
Filomena Sirovica

Results of the second phase of a systematic field survey in Upper Podravina

196 **Goranka Lipovac Vrkljan**
Asja Tonc
Vedrana Glavaš
Ana Konestra
Željka Molak Župan

Results of field survey in sub-Velebit Coast and hinterland

201 **Goranka Lipovac Vrkljan**
Ana Konestra
Irena Radić Rossi

Results of the „Archaeological topography of the Island of Rab“ project in 2015: field surveys, processing of archaeological finds, popularization of science

Eksperimentalna arheologija

207 **Andreja Kudelić**

Eksperiment u arheologiji – priprema i sastav lončarske smjese

Experimental Archaeology

207 **Andreja Kudelić**

Experiment in archaeology – preparation and composition of clay paste

Zračna arheologija

213 **Bartul Šiljeg
Hrvoje Kalafatić**

Zračno rekognosciranje, Osječko-baranjska županija 2015. godine

Aerial archaeology

213 **Bartul Šiljeg
Hrvoje Kalafatić**

Aerial reconnaissance, Osječko-baranjska County in 2015

Ostala znanstvena djelatnost Instituta za arheologiju

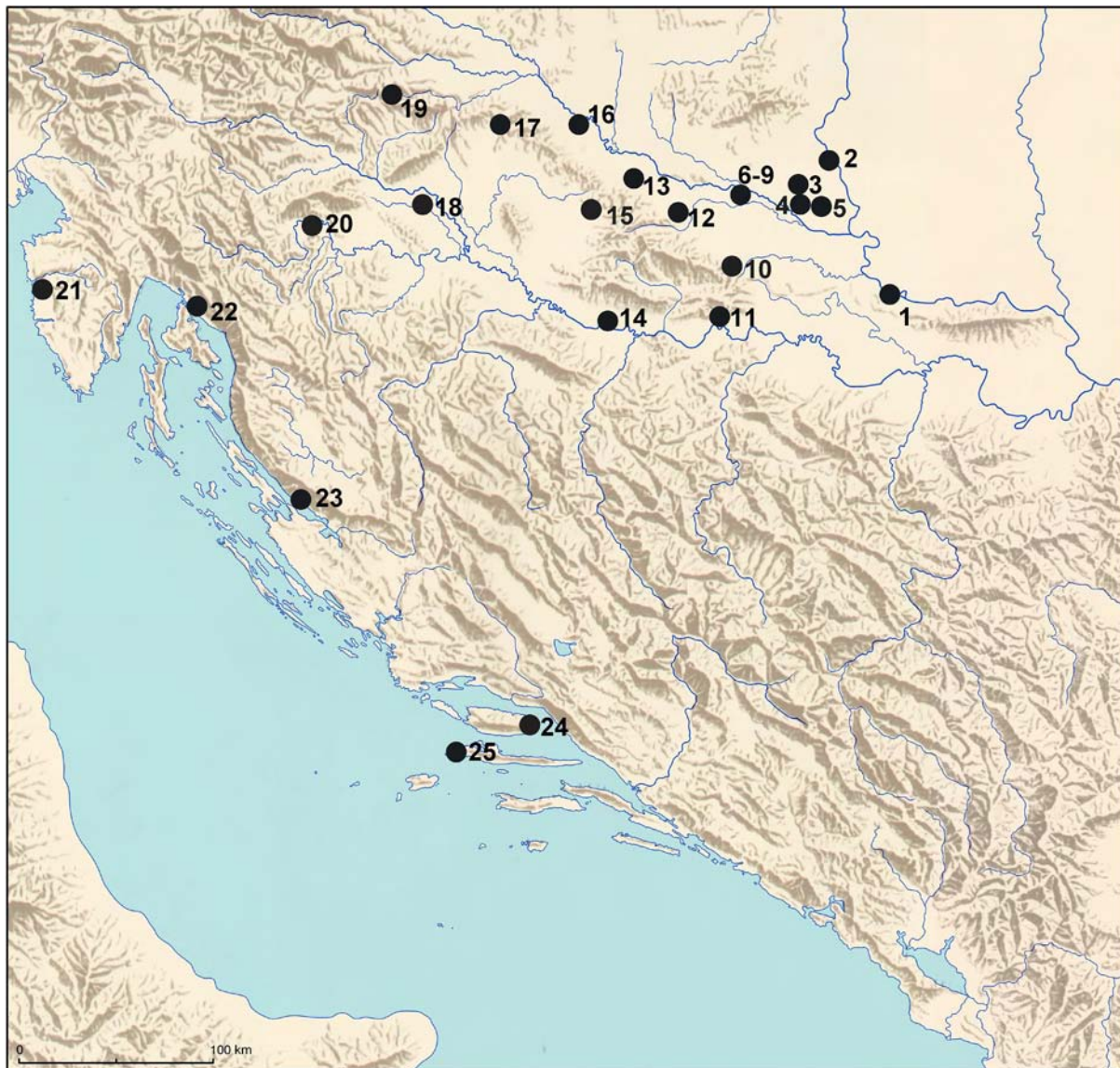
223-234

Additional scientific activity of the Institute

223-234

Arheološka istraživanja

Archaeological Excavations

1. Sotin, Srednje polje i Zmajevac	14. Dolina – Babine grede
2. Batina – Sredno	15. Grubišno Polje – Šuma Obrovi
3. AN 3B Beli Manastir – Sedmitar	16. Torčec – Cirkvišće
4. AN 7A Jagodnjak – Napuštene njive	17. Kalnik – Igrišće
5. AN 7B Čeminac – Vakanjac	18. Kurilovec – Belinščica
6. AN 2 Donji Miholjac – Vrancari	19. Klenovec Humski – Plemićki grad Vrbovec
7. AN 3 Donji Miholjac – Mlaka/trafostanica	20. Vrlovka
8. AN 6 Donji Miholjac – Đanovci	21. Tar – Stancija Blek
9. AN 7 Donji Miholjac – Panjik	22. Crikvenica – Igralište
10. Podgorač – Ražište	23. Gradina Sv. Trojica
11. Slavonski Brod – Galovo	24. Brač – Novo Selo Bunje
12. Nova Bukovica – Sjenjak	25. Sveti Klement – Soline
13. Zvonimirovo – Veliko polje	

Dolina – Babine grede – istraživanje kasnobrončanodobnoga naselja u Posavini 2015. godine

Babine grede in Dolina – research of a Late Bronze Age settlement in Posavina in 2015

Daria Ložnjak Dizdar
Marija Mihaljević
Mario Gavranović

Primljeno/Received: 01. 04. 2016.
Prihvaćeno/Accepted: 29. 06. 2016.

U jesen 2015. godine započela su istraživanja kasnobrončanodobnoga naselja na položaju Babine grede u Dolini. U sondi 1 dokumentirana su tri horizonta naseljavanja s ostacima podnica kuća uz čije se rubove nalaze ukopi rupa za stupove. Između podnica kuća pronađene su jame, dok su posebno brojna ognjišta koja često imaju supstrukciju od keramičkih ulomaka. U istraživanjima je otkrivena brojna pokretna građa, pri čemu su najbrojniji ulomci keramičkih posuda i kućnoga lijepa, zatim slijede nalazi kostiju, žrnjeva, kamenih alata, brončanih predmeta (dlijeto, igla) te ostaci brončane zgure. Prema preliminarnim rezultatima i pokretnoj građi, naselje se datira u Ha A2 i Ha B1 stupanj, odnosno u 11. i 10. st. pr. Kr.

Gljučne riječi: Dolina, Posavina, kasno brončano doba, naselje, infrastruktura, keramika
Keywords: Dolina, Posavina, Late Bronze Age, settlement, infrastructure, pottery

U razdoblju od 27. listopada do 14. studenoga 2015. godine provedena su arheološka istraživanja na položaju kasnobrončanodobnoga naselja Babine grede u Dolini. Institut za arheologiju i Gradski muzej Nova Gradiška od 2009. godine provode arheološka istraživanja na lokalitetu Dolina, položaj Glavičice (općina Vrbje, Brodsko-posavska županija). Na tom položaju nalazi se groblje pod tumulima koje je smješteno sjeverozapadno od istovremenoga naselja definiranoga prema površinskim nalazima. Naselje se nalazi na povišenoj gredi koja se proteže uz rijeku Savu sjevernije od današnjega nasipa. Dosad je u četiri sezone istraženo 5 tumula (tumuli 8, 6, 11, 9 i 5) kao i ostaci jednoga razorenog tumula (12) koji su pri geodetskom snimanju zabilježeni kao tumuli 12 i 13. Tijekom istraživanja otkriven je i jedan ravni paljevinski grob na susjednom položaju Draganje. Prema pronađenim nalazima, tumuli se datiraju na prijelaz kasnoga brončanog u starije željezno doba. Radi se o paljevinskim grobovima pod tumulom gdje su ostaci pokojnika, nakon spaljivanja na lomači, sakupljeni u urnu ili recipijent od organskoga materijala i položeni na mjesto pokopa, nakon čega je zajednica načinila zemljani humak nad grobom koji je imao i vanjsku oznaku, sudeći prema nalazima ukopa za stup na sredini tumula. Dosadašnja istraživanja (2009.-2014.) jasno su pokazala kako se grobove pod tumulima može datirati u kratko razdoblje od najviše 80-100 godina, u vrijeme prijelaza kasnoga brončanog u starije željezno doba (Mihaljević, Ložnjak Dizdar 2015). Nakon geofizičkih istraživanja naselja na položaju Babine grede, provedenih u studenom 2014. godine, odlučeno je manjom sondom provjeriti horizontalnu i vertikalnu stratigrafiju naselja koje je istovremeno groblju na položaju Glavičice.

Prostor Posavine u mlađoj fazi kasnoga brončanog doba

izuzetno je slabo istražen. Osim istraživanoga naselja Novigrad na Savi (Majnarić-Pandžić 1993; 2000), u posljednje vrijeme zaštitna su istraživanja provedena na naseljima Draganje i Stružani (Miklik-Ložuk 2012). Istraživanjima naselja Babine grede pokušalo se ustanoviti tip nastambi te ispitati stratigrafiju samoga naselja, posebno u odnosu na dosad istraživana istovremena nizinska naselja u Posavini.

U iskopavanjima provedenim 2015. godine istražena je sonda 1, veličine 11 x 8 m, koja je položena je na k.č. 131/5,6 i 132 k.o. Dolina. Sonda je položena na istočnom rubu ispitivane zone geofizičkoga mjerenja koje je ukazivalo kako se ne radi o rubnom dijelu naselja, već se ono prostiralo i istočnije. Ipak, zbog šikare i iskopa tzv. pozajmišta (mjesto na kojima je uzimana zemlja za izgradnju današnjega nasipa uz rijeku Savu) to nije bilo moguće utvrditi ni terenskim pregledima niti geofizičkim istraživanjima.¹ Isto tako, rezultati geofizičkih istraživanja ukazali su na postojanje struktura koje, uz površinske nalaze keramike i lijepa, pokazuju da se naselje nalazilo duž prirodne grede koja se uzdiže uz stari rukavac rijeke Save.

Arheološkim istraživanjima otkrivena su 3 stambena horizonta.

1. horizont

Nakon ručnoga iskopa današnjeg humusa debljine oko 0,35 m, otkriven je 1 horizont kojemu pripada izdvojeni sloj

¹ Istraživanja su provedena u razdoblju od 27. listopada do 14. studenog 2015. godine, a u njima su iz Instituta za arheologiju sudjelovali Daria Ložnjak Dizdar i Marko Dizdar te Marija Mihaljević iz Gradskoga muzeja Nova Gradiška. U istraživanjima je sudjelovao i Mario Gavranović iz OREA Instituta Austrijske akademije znanosti iz Beča. Istraživanja su financijski potpomogli Ministarstvo kulture i Institut za arheologiju.

Sl. 1 Sloj SJ 4 i podnica kuće SJ 8 u istočnom dijelu sonde (snimila: D. Ložnjak Dizdar).

Fig. 1 Layer SU 4 and house floor SU 8 at the east section of the trench (photo: D. Ložnjak Dizdar).

SJ 4 s većom količinom nalaza keramike, životinjskih kostiju i lijepa. Sloj se nalazio zapadno od žute nabijene zemlje – podnice kuće.

Na SJ 4 izdvojeni su ostaci ognjišta SJ 6, a na podnici kuće SJ 8 otkriveni su ostaci ognjišta SJ 12. U jugoistočnom dijelu sonde 1 otkriveno je ognjište SJ 7.

Ognjište SJ 6 bilo je načinjeno od popločenja ulomcima keramičkoga lonca i zdjele te je na vrhu bilo premazano pročišćenom glinom koja je uslijed učestaloga paljenja vatre bila zapečena. Ognjište SJ 7 imalo je samo premaz od pročišćene zemlje bez supstrukcije od keramičkih ulomaka. Na sjevernom dijelu ognjišta načinjeno je ojačanje polukružnoga oblika od zemlje s dosta pljeve. Na ostatku podnice SJ 8 u istočnom dijelu uočeni su ostaci ognjišta SJ 12 koji su presječeni ukopom rupe za stup. U supstrukciji ostataka ovoga ognjišta pronađeni su ulomci keramike.

2. horizont

Nakon dokumentiranja ognjišta i struktura 1. horizonta, iskopan je sloj SJ 4 i podnica kuće SJ 8 ispod kojih je otkriven sloj SJ 5, zatim podnice dvije kuće SJ 16 i 17 uz čiji zapadni rub su se nalazili nizovi rupa za stupove. Zapadno od podnica pronađeno je nekoliko ognjišta: SJ 9-96, 15, 22, 97.

Na podnici istočnoga dijela kuće SJ 17 zabilježeni su tragovi ognjišta SJ 51 i SJ 95. Ognjište SJ 51 imalo je premaz od pročišćene zemlje bez keramičke supstrukcije, a ognjište SJ 95 sačuvalo se samo u tragovima od zapečenoga premaza zemlje u svom donjem dijelu. U 2. horizontu otkrivene su i četiri jame s nalazima keramike i kostiju.

U sjevernom dijelu sonde 1 otkriveno je nekoliko ognjišta na vrlo malom prostoru koja svjedoče o bogatoj naseobinskoj aktivnosti na prostoru između kuća. Ognjište SJ 9 obnavljano je nekoliko puta i nalazi se iznad ognjišta SJ 96.

3. horizont

Nakon dokumentiranja ognjišta i podnica kuća te nizova stupova, iskopan je sloj SJ 5 ispod kojega je otkriven sloj SJ 14 s drugačijim rasporedom nizova rupa za stupove te ostacima ognjišta SJ 157, SJ 158, SJ 160, SJ 165, urušenjem SJ 159 kao i ostacima dviju peći u južnom dijelu SJ 161, 162.

Ognjište SJ 157 u sjevernom dijelu oštećeno je ukopom rupe za stup SJ 154. Ognjište se sastojalo od premaza pročišćenom zemljom i keramičkoga popločenja. Ognjište SJ 158, s dva sloja popločenja, nalazilo se u sjevernom dijelu sonde i imalo je proširenje prema sjeveru.

U južnom dijelu sonde u trećem horizontu zamijećeno je urušenje od lijepa SJ 159. Ognjište SJ 160 otkriveno je u južnom dijelu sonde. Od peći SJ 161 sačuvana je ovalna konstrukcija dna peći koje je imalo kupolu, a čiji su tragovi vidljivi samo u obliku kruga. Ona je presječena ukopom rupe za stup SJ 126. Peći SJ 161 i SJ 162 također su u relativno kronološkom odnosu, budući je peć SJ 161 načinjena kasnije i dijelom preslojava jugoistočni dio peći SJ 162. Peć SJ 162 je ovalnoga oblika s ostacima kupolaste konstrukcije.

Nakon što su ispražnjeni ukopi rupa za stupove te su dokumentirana ognjišta i peći, s iskopom se stalo na sloju SJ 14, odnosno na relativnoj dubini 0,80-0,90 m te sonda 1 nije istražena do zdravice, što se planira provesti u sljedećoj godini. Ukopi rupa za stupove pokazuju kako još sigurno postoji oko 0,50 m slojeva s brojnim pokretnim nalazima.

Arheološkim istraživanjima naselja Babine grede u Dolini, osim tri horizonta naseljavanja s ognjištima, jamama, stupovima te ostacima podnica, otkrivena je i brojna pokretna građa, pri čemu su najbrojniji ulomci keramičkih posuda i kućnoga lijepa, a potom slijede nalazi kostiju, žrnjeva, kamenih alata, brončanih predmeta (dlijeto, igla) te ostaci brončane zgure. Rezultati dobiveni arheološkim istraživanjima djelomice su potvrdili rezultate magnetske prospekcije koja je uočila veće količine

Sl. 2 Sloj SJ 5, podnice kuća SJ 16 i SJ 17 u istočnom dijelu sonde te ostaci ognjišta SJ 9, 15, 22, 94, pogled sa sjevera (snimila: D. Ložnjak Dizdar).

Fig. 2 Layer SU 5, house floors SU 16 and SU 17 at the east trench section with hearth remains SU 9, 15, 22, 94, view from the north (photo: D. Ložnjak Dizdar).

Sl. 3 Podnice kuća SJ 16, 17 (snimila: D. Ložnjak Dizdar).

Fig. 3 House floors SU 16, 17 (photo: D. Ložnjak Dizdar).

zapečene zemlje, što se u istraživanjima pokazalo kako se radi o ostacima ognjišta. Ipak, dokumentirano postojanje vertikalne stratigrafije naseljavanja pokazuje kako su stanovnici Doline u kasno brončano doba obitali na povišenoj gredi na kojoj su zabilježene intenzivne naseobinske aktivnosti. Pretpostavlja se i postojanje tzv. horizontalne stratigrafije naseljavanja s obzirom na strukture različitih orijentacija vidljive na geomagnetskoj snimci. Također, istraženi grobovi pod tumulima datiraju se u kasniji period 9. i početka 8. st. pr. Kr., a upravo nalazi iz toga vremena nisu otkriveni u sondi 1 u naselju. Zbog toga se pretpostavlja kako se naselje širilo od istoka prema zapadu, dok se groblje pod tumulima nalazi na zapadnom rubu naselja kako je to dosad zabilježeno geomagnetskim istraživanjima i u terenskim pregledima. Zbog toga će buduća istraživanja naselja biti usmjerena na središnji i zapadni dio u cilju provjere iznesenih pretpostavki.

Istraživanjima nalazišta Dolina – Babine grede potvrđeno je postojanje kasnobrončanodobnoga naselja položenoga na prirodnoj uzvisini uz rukavac starijega vodotoka. Istražena su tri horizonta razlučena vertikalnom stratigrafijom slojeva koji se nalaze na međuprostoru između kuća. Sva tri horizonta naseljavanja datiraju se u kasno brončano doba (Ha A2-Ha B1), odnosno u razdoblje 11. i 10. st. pr. Kr. Prema preliminarnim rezultatima analize keramičkih nalaza, naselje na Babinim gredama u Dolini istovremeno je Starijem naselju u Donjoj Dolini (Marić 1964), dok se usporedbe za keramičke nalaze pronalaze i u naselju Novigrad na Savi (Majnarić-Pandžić 1993).

Sl. 4 Sloj SJ 14 s ostacima ognjišta i peći, pogled sa sjevera (snimila: D. Ložnjak Dizdar).

Fig. 4 Layer SU 14 with hearth remains and furnace, view from the north (photo: D. Ložnjak Dizdar).

Sl. 5 Sloj SJ 14 s istraženim stupovima (snimila: D. Ložnjak Dizdar).

Fig. 5 Layer SU 14 with the explored postholes (photo: D. Ložnjak Dizdar).

Sl. 6 Ognjište SJ 158, popločenje 2. faze (snimila: D. Ložnjak Dizdar).

Fig. 6 Hearth SU 158, paving of the 2nd phase (photo: D. Ložnjak Dizdar).

Sl. 7 Ostaci peći SJ 161 (snimila: D. Ložnjak Dizdar).

Fig. 7 Furnace remains SU 161 (photo: D. Ložnjak Dizdar).

Literatura

- Majnarić-Pandžić, N. 1993, Prilog poznavanju naselja i naseljenosti brodskeg Posavlja u kasno brončano doba, *Izdanja Hrvatskog arheološkog društva*, Vol. 16, Zagreb, 149-161.
- Majnarić-Pandžić, N. 2000, Brodsko Posavlje u brončano i željezno doba – posljednja dva tisućljeća prije Krista, in: *Zbornik radova sa znanstvenog skupa o Slavonskom Brodu u povodu 750. obljetnice prvog pisanog spomena imena Broda*, Slavonski Brod 2000, 103-130.
- Marić, Z. 1964, Donja Dolina, *Glasnik Zemaljskog muzeja u Sarajevu*, Vol. XIX, 1964, 5-128.
- Mihaljević, M., Ložnjak Dizdar, D. 2015, *Dolina na Savi. Život uz rijeku na kraju kasnog brončanog doba*, katalog izložbe, Nova Gradiška.
- Miklik Ložuk, L. 2012, *Stručani, život naselja kroz stoljeća*, Slavonski Brod.

Summary

Research of the Late Bronze Age settlement at Babine grede in Dolina was carried out in the autumn of 2015. The Late Bronze Age settlement is at a natural hill next to a branch of an old watercourse. Three settlement horizons were documented in trench 1 with the remains of house floors with postholes along the edges. Pits were found between the floors, with a particularly large number of hearths, often with pottery substructure. The research revealed numerous mobile finds, most notably fragments of pottery vessels and daub, then bones, grindstones, stone tools, bronze objects (chisel, pin) and bronze slag. According to preliminary results and mobile finds, the settlement can be attributed to Ha A2 and Ha B1, i.e. 11th and 10th c. BC. Settlement at Babine grede in Dolina is contemporary to the Old Settlement in Donja Dolina (Marić 1964), while comparisons for pottery finds can be drawn also with the one in Novigrad on Sava (Majnarić-Pandžić 1993).